

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišču, I. nadstropje.
* * *
Rokopisi se ne vračajo.
* * *
List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.
* * *
Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.
* * *
Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.
* * *
Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge de-**
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglase (inzerate)** se
plačuje od četverostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 272.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, 29. novembra 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Taktika učiteljske gospo- darske osamosvojitve.

Odgovor »Učit. Tovarišu«. Napisal A. Pesek.

Ustanovitev »Učiteljske gospodarske in kre-
ditne zadruga« je vzbudila mnogo nepotrebnega
nasprotstva pri vodstvu Zaveze avstr. jugoslov.
učiteljskih društev, ker so se štajerski učitelji pre-
drznili osnovati nekaj v korist svojega stanu, ne
da bi bili baje pred vprašali nekatere ljubljanske
tovariše dovoljenja. »Učit. Tovariš« napada šta-
jersko učiteljstvo, češ da je separatistično; list tr-
di, da se mora vse učit. delovanje centralizirati v
Ljubljani ter navaja med dokazi za to trditev sle-
deče:

»Dne 27. avg. l. 1907. nam je tov. Pesek na
Zavezini skupščini v Radovljici razvil program iz-
venšolskega delovanja. Osnovali smo tedaj odseke
za izvenšolsko delo, ki so se pozneje prekrstili v
socijalne odseke. O Božiču istega leta je isti tov.
Pesek govoril v Narodnem domu v Ljubljani o
istem vprašanju ter povdarjal, da skrbi osrednji
(socijalni) odsek Zaveze za vse jugoslovanske po-
krajine, vsaka dežela imej svojo socijalno zvezo,
nad vsemi pa bodi socijalna zveza v Ljubljani. V
letošnji jubilejni številki našega lista je priobčil
tov. Jakob Dimnik instruktiven članek o naši go-
spodarski organizaciji. Kdor je bral ta članek, ve,
da je tamkaj tudi odstavek, ki govori o centralni
učiteljski gospodarski zadrugi, ki bi imela isti de-
lokrog, kakor so ga svoji zadrugi sedaj določili
tovariši v Celju. Toraj: ko se še ni izvedlo isto,
kar je bilo prvotno določeno in načrtano, smo pu-
stili svojo celokupnost na cedilu in smo začrtali
— po besedah g. Stiblerja — z delitvijo, ko še ni-
česar nismo imeli, kar bi se dalo in moglo deliti.
Kje pa je dokaz, da bi se iz Ljubljane, kakor smo
bili mnenja l. 1907., ne moglo to delo s pridom vr-
šiti za celo slovensko ozemlje, kakor smo mnenja
sedaj l. 1910.? Ali je ta dokaz podan v besedah sa-
mih ali izvira iz skušenj, ki jih še nimamo? Naše
mnenje je to: Kar se je zgodilo v Celju, diši po se-
paratizmu in pomenja preziranje vodstva naše
osrednje organizacije.«

Ker navaja člankar v U. T. moje ime in moje
delovanje kot nekaj dokaz, da »kar se je zgodilo
v Celju, diši po separatizmu in pomenja preziranje
vodstva naše organizacije« ter napada ustanov-
ljeno »Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadru-
go«, bodi mi dovoljeno nekoliko pojasnil. Izjav-
ljam pa, da nikakor ne nameravam nastopiti zoper
vodstvo »Zaveze avstr. jugosl. učit. društev« ali
celo posamezne člane vodstva žaliti, temveč ho-
čem podati objektivno nekoliko pojasnil. Zdi se mi
to potrebno, ker bolje je odkriti, kar nam ni prav,
kot pa molčati, češ ne dregajmo, kaj bodo rekli
klerikalci, o se bodo veselili ti našega razdora...

Za, da se že par let tako postopa in da se iz ob-
zirnosti ali strahu(?) pred klerikalci marsikaj po-
trpi in pusti. To ni prav, ker čimdalje bolj se pora-
ja v naših vrstah nezadovoljnost in nekaka —
apatija do lastne organizacije. Najbrže bo ta ali
oni ugovarjal, pa tovariši roko na srce, res je
vendarle.

Ce ima člankar v U. T. v principu prav ali ne,
da se **morajo vsa** sl. učiteljska podjetja v Ljublja-
ni koncentrirati, o tem ne bom razpravljaj, temveč
le omenim, da imajo češki učitelji na Moravskem
svoja in češki učitelji na Češkem zopet svoja pod-
jetja in da ima tudi nemško učiteljstvo v vsaki de-
želi nekaj svojih »deželskih« podjetij, da celo gla-
sila imajo deželne zveze vsaka svoje. In baš zato,
ker ima vsaka deželna zveza nekaj svojega, je
zanimanje za stanovsko organizacijo večje kakor
pa je pri nas, ki smo doslej vse koncentrirali v
Ljubljani. Pravzaprav je baš ta koncentracija kri-
va odrevenelost v naši organizaciji, ker eni mi-
silijo, naj le delajo Ljubljančani, drugi pa so zopet
nevoljni, češ, saj Ljubljančani ne pustijo drugih do
dela, in tako raste v enih apatija in v drugih na-
zadovoljnost. Da je temu res tako, je dokaz, da
»učiteljska kapitalistična podjetja nekaternikov«
(kakor jih člankar v 45. številki U. T. sam imenu-
je), ne prospevajo tako kot bi bilo želeli. Da, niti
učiteljska društva še niso pristopila kot članice
k »Učit. tiskarni«, k posojilnici itd. In vse tarnanje
po U. T. ne pomaga nič. In to bi vendar morali
natanko preiskati. **Idealizma in volje do dela in
požrtvovalnosti pač ne manjka slovenskemu učit-
eljstvu, to kaže njegovo intenzivno narodno delo-
vanje.** In če slov. učiteljstvo za svojo stanovsko
organizacijo ne stori niti polovico toliko kot za
sploh narodno stvar, morajo biti vzroki pač teht-
ni. In vzrok je baš ta, da si prisvaja centrala pra-
vico do dela, a drugim, ki želijo tudi delati, ne
priznava te pravice. Ker pa sama centrala ni kos
vsej nalogi, se premalo stori, kar zopet rodi ne-
zadovoljnost.

Da, tudi jaz sem centralist in sem vedno za-
govarjal ta princip in to tudi priznava člankar v
U. T. A gospodje pri centrali, ali ste izvrševali in
delali? Da, osnovali ste socijalni odsek, pa ostal
je le na papirju. Izdelal sem podroben načrt za
delo med ljudstvom, izvolil se je od mene predla-
gani osrednji socijalni odsek za vse slov. pokrajine.
Imeli smo 2 seji ter ste me označili za idealis-
ta, optimista, češ, 10 let še ni mogoče izvesti mo-
jih predlogov. Izrekli ste nad vsem, kar sem kedaj
predlagal, da ni izvedljivo, in tako so ostali vsi
socijalni odseki po Kranjskem, in seve tudi osred-
nji v Ljubljani, mrtvo rojeno dete. Le na Štajer-
skem smo delali, in **ko smo dosegli lepe uspehe,**
sedaj pa nam očitate separatizem. Spominjam se
seje štaj. socijalnega odseka, ki je bila 1908 v Ce-
lju o Vel. noči, kateri je prisostvoval tudi g. Jelenc.

Nekateri člani in tudi g. J. so se smehljali predlo-
gu o skupnem naročevanju časopisov in predlog
je — propadel, a pozneje, čez pol leta se je spr-
jel in danes se mu ne smehljajo več, vsaj na Šta-
jerskem ne.

Ce je štajerski socijalni odsek deloval in do-
segel uspehe, to ni separatizem, temveč to je do-
kaz delavnosti in delazmožnosti štajerskih tova-
rišev. Zakaj pa niste tudi vi drugi delovali?! In
sedaj, ko ti štajerski tovariši krepko stopajo na-
prej po začeta poti, upijete o centralizaciji in sepa-
ratizmu! To niso separatisti, temveč izvajajo le
program, notabene od mene predlagani **centrali-
stični** program, ki se je postavil in sprejel, in ni
krivda štajerskega učiteljstva, če drugod tega pro-
grama niso izvajali. Ustanovitev Učiteljske gospo-
darske in kreditne zadruga je **logična posledica
čvrstega delovanja in uspehov socijalnega odseka.**
Ker je socijalni odsek štajerski uvidel, da posli na-
raščajo, da je treba nove forme, da se zadosti na-
raščajočim potrebam, se je preosnoval v zadrugo
in sicer z vednostjo in privolitvijo ne le vodstva,
temveč tudi upravnega odbora »Zveze slov. štaj.
učiteljev«, kateri je bil socijalni odsek kot tak pod-
rejen. Že aprila t. l. je upravni odbor »Zveze« do-
ločil, ko je izvolil socijalni odsek, da bodi ta obje-
dem pripravljani odbor zadruga, da naj ta odbor
preštudira zadevo in potrebno ukrene, kar spozna
za dobro. In ko je ta odbor čim bolj uvidel potre-
bo zadruga, je oskrbel, da se osnuje. Meseca okto-
bra t. l. je imel upravni odbor »Zveze« sejo in po-
ročalo se mu je o ustanovitvi zadruga, in je uprav-
ni odbor sklenil, da prepusti »Zveza« vsa aktiva
in pasiva socijaln. odseka novi zadrugi. **Nova za-
druga je popolnoma legitimirano dete učiteljske
organizacije in ni nikak separatizem.** Gospodje v
Ljubljani se niste brigali za socijalne odsake in
torej nimate pravice se razburjati, če socijalni od-
sek štajerski napreduje in se lepo razvija. **Ga ovi-
rati, to bi bilo nestanovsko, ne pa početje štajer-
skih tovaršev, ki delajo in hočejo delati v splošno
korist učiteljstva.**

In zaradi koledarčka!! Kdo pa izdaja ročni
zapisnik ter ga prodaja? Posameznik, t. j. ena
oseba, a koledarček je izdala »Zveza slov. štajer-
skih učiteljev« ter ga je dala vsem svojim članom
in članicam **brezplačno** in je imela še sama nekaj
dobička. Ker je zveza storila torej nekaj v korist
svojih članov, ste, gospodje v Ljubljani, hudi. Ali
naj Zveza prosi v Ljubljani dovoljenja, če sme de-
lati v korist svojih članov?!

Navedel bi še lahko to in ono. Ponavljam pa,
da početje štajerskih tovaršev ni separatizem, ni
preziranje vodstva učiteljske organizacije, temveč
je le uspeh intenzivnega dela, je le korak naprej
na poti naše gospodarske osamosvojitve, katero
pot sem 1907 začrtal in kateri program je skupšči-
na »Zaveze« v Radovljici sprejela. Če so pa Šta-

LISTEK.

Tast Kondelk in zet Vejvara.

22

Češki spisal Ignát Herrmann. — Poslovenil Stanko
Svetina.

»Mati, dekli naj pospravita — in sedaj poka-
žite, kaj nam je Jezušček prinesel!«

Teta Katinka je bila prva na nogah, za njo je
stopala gospa, sedaj je vstal mojster in slednjič
tudi Vejvara, skromen kakor vselej. Saj pride do-
sti zgodaj tja.

Glas zvončka je prodril tudi do kuhinje, katere
vrata so bile priprta, obe dekli sta pustili posodo
in sta se prikradli po prstih bližje, da bi tudi one
videle to slavnost in da bi bili zraven, ko zaslišita
svoji imeni. Katinka je šla seveda naprej; to je
bila njena sveta pravica. Obe dekleti sta obstali v
srednji sobi, skoro na pragu zadnje sobe, da jima
ne bi ušlo prav ničesar od podeljevanja darov in
kadarkoli je Vejvarova Marjanica poskusila sto-
piti samo pol koraka pred Katinko, jo je ta odr-
nila nazaj in je svareče zašepetala: »Ne lezite tja!
Saj boste videli!«

Pod drevescem je stala Pepica, gorela je v
lica, vesela kakor otrok, segala je po zavitkih in
škaticah, na katerih so bili napisi, brala je glasno
imena in je dajala namenjenim darove.

»Mamici Kondelikovi! — Očetu! — Tetici Ur-
banovi! — Katinki — Marjanici! —«

In zopet:

»Mamici! — Tetici! — Vejvari...!«

Obdarovani so jemali darove, teta Katinka je
začela takoj razvezovati trak, trgala je ovitek,
ogledovala z otroško nestrpljivostjo in ko je stvar
odvila, je vedno vzkliknila: »Jej, jej, kako je to
lepo! Toda čemu taka potrata, dragi ljudje, kako
bom pa jaz —«

In ko je ogledovala dar, je tudi obenem nate-
govala ušesa, upala in čakala, da se zopet oglasi:
»Tetici Urbanovi!« Njo je tako veselila vsaka
pozornost, vsaka drobnarija, če je bila še tako ne-
znatna. Doma ima polno skrinjo darov od mnogo
let, pravi domači »obrtni muzej«, mal kabinet ra-
ritet in to je tolažba v njeni starodreviški opušte-
nosti.

»Franu Vejvari!« je zaklicala Pepica in mu je
podala zavitek, ki je bil skrbno zavezan in ki je
skrival v sebi nekaj mehkega, kakor se je moglo
dotipati z roko.

»Kaj pa je to, pokažite!« je priskočila teta Ka-
tinka.

Vejvara je počasi razvezoval, odvil papir, in
kmalu bi bil spustil stvar, ki se je vsled hitrega
sunka razgrnila v svoji polni krasoti.

»Jej, jej — župan!« je zaklicala Katinka.

Res je bil to župan iz mehkega, volnenega
blaga, navidezno močnega toda nežnega in lahke-
ga, krasen župan, škotske mode, gotovih barv,
toda vendar z dolgo zamolklo dlako, kratka, kra-
ljevski župan, katerega pa je ovijal močni trak
iste barve s svilenim čopom na koncih. Mehka
volna ga je skoro priliznjeno gladila po roki, dihala

toploto in obljubljala drago domačo udobnost. Ka-
kor da bi se iz njega glasila pesem uspavanka.

Vejvara je bil zelo presenečen s tem nepriča-
kovanim darom, ozrl se je po celi družbi, kakor bi
iskal darovatelja. In ko so se njegove oči vjele s
pogledom gospe Kondelikove, je uganil, da pohaja
iz njene roke ta obleka, o kateri je še pred ne-
davnim časom sanjal, toda katere si ni upal zaradi
svoje skromne magistratne eksistence nabaviti. Gospa
Kondelikova se je veselila njegovega pre-
senečenja in čeprav je hotela utajiti, so jo vendar
izdale oči.

Vejvara je pristopil k nji, poljubil ji je roko in
zašepetal: »Hvala, mamica — davno sem si želel
tega — kako ste prišli nato...«

Ko je tašča videla, da ne more več utajiti, je
rekla:

»Vsak gospodar mora imeti župan — to spada
k hiši. Samo bala sem se, da me ne bi kdo pre-
hitel.«

Tu se je vmešal mojster Kondelik:

»Nič ne pomagaj, Vejvara, sedaj ste pri naši
materi v milosti. Jaz nisem dobil takega župana,
kar sem na svetu!«

»I, molči, klepetec!« se je branila gospa Kon-
delikova. »Koliko si jih raztrgal, kaj?«

»Ampak takega še nisem videl nikoli!« je ostal
Kondelik trdno pri svojem. »Ta vas bo oblačila!
Poglejte, kaj je tu znotraj pod ovrtnikom všito:
Fashionable! To je najvišje, razumete. Niti vaš
župan ne nosi boljšega. — Poglejte, jaz sem dobil
do sedaj samo žepni robec.«

»Toda svilen«, se je namrdnila gospa.

jerci delali in v delu druge prehiteli, se jih sedaj za to ne sme v stanovskem glasilu pobijati. Uredništvo U. Tov. pa prosim, naj ponatisne ta članek, da popravi krivico, ki jo je prizadalo štajerskemu učiteljstvu.

Mohorjeve.

III.

Ce smo nekaj principijelno odklonili, je podrobna kritika nepotrebna. Ampak v tem slučaju se moramo podrobno baviti z letošnjim »darom« cerkvene bratovščine svetega Mohorja. Nekaj da spopolnimo naša gornja izvajanja, nekaj pa zagradimo, da spomnimo naše napredništvo na poglavje o doslednosti!

Tu imamo najprej njen koledar za l. 1911. Koristna reč je koledar za vsakega. Kmet zapiše vanj razne »frešte« svoje domače živine, morebitne račune, morebiti druge pripetljaje tekom dolgega leta. Meščan in obrtnik jih imata itak brez števila, torej mu njen koledar ne bo toliko služil. Pa zadaj bo gotovo vsak pogledal. Tam zadaj so pa pesmi, povesti, strašne podobice, nekrologi, razprave in pisarije vsake vrste. Srečavamo znane in neznane avtorje, tudi nekaj anonimnega se najde tam v skritem kotu. — Izmed pesnikov se blišči France Neubauer, ki se sili v svojih pobožnih vzdihih! Nič se ni naučil tam v lepi Slavoniji, nič življenja, nič ciganskega ritma, še manj pa široke jugoslovanske iskrenosti. Če človek prečita njegovo pesem, mora nehote vzklizniti: Jezus, Marija! Saj vemo, da ima France Neubauer lepih pesmi, ali da bi jih mogel imeti, zakaj se sili, zakaj poje za koledar cerkvene bratovščine? V koledarju se ne more prezreti kovanja »Jurko pastirček«, ki ga je spisal dr. Ivan Pregelj; edino zagradil se ne more prezreti, ker je dolgi in zelo nerodni tététététété... Tudi bivši pisatelj Fr. Ksaver Meško ima nekaj pesmi, najboljša je menda »Ob vrnitvi«, četudi je precej šablonska. Pa njegove pesmi nas ne zanimajo toliko kakor dejstvo, da je tega lahkega talenta in mehkega stilista ubil farovž. Meško je postal spokornik in ima čisto prav, če zbira nagrobne napise in »štuka« narodne pesmi s kašipotom v nebesa. Samo naj nam ne piše več posiljenih jeremijad in naj ne blati ideale naše moderne z obrekovanjem; tudi naj ne izrača resnice in naj ne agitira z že umrlim angleškim pedrastom Oskarjem Wildejem. To nam Cankar klub »cankarjanstvu« veliko bolj imponira, je bil vsaj pogumen in je — mož! Za slovo ga še prosimo, da »prištuka« nekaj kitic, seveda s kašipotom v nebesa, k tej-le tudi narodni pesmi:

Nekdaj sem ljubil dekleta,
dekleta zaljubljenega;
sedaj pa moram ljubiti
tercjalco frančkanjersko...
O Jezus ino Marija
potrošajta moje srce!

V ostalem se pa naj bivši pisatelj Meško tolaži s tem, da so vse velike ljudi preganjali, tudi breznačajnega Angleža Oskarja Wildeja!

A moj Ivo Česnik piše črtice. Tudi drugi pišejo črtice, a njegove so najlepše. Čujte, kako piše moj Ivo Česnik v črtici Kazen: »Prehodil je vse vrste in je gledal, kakor mladenič, ki se s krvavečim srcem poslavlja od svoje ljube za vekomaj. Na smrtni postelji leži tisti mladenič, up in nada staršev. Uvela so njegova lica in suhe roke. Zapisan je smrti (namreč tisti mladenič), moči ga zapuščajo. Kako rad bi še živel, kako rad bi še delal, kako bi ljubil vse lepo stvarstvo, kako bi ljubil svoje dekle, svojo nevesto! A treba je misliti na grob in vzeti slovo. Bog s teboj, mladenič!« Da, Bog s teboj, mladenič!

Izmed ostale koledarske proze je še zanimiv anonimni članek »Proti veri in postavni oblasti, častilec Ferrerja v spominsko knjigo«. Namen tega članka kaže najbolj slika »po Ferrerju razde-

jane cerkve v Barceloni«. Ubogi Ferrer, ko bi on vedel... Tendenciozni Luegerjev nekrolog je jasno dopolnilo članka o Ferrerju, članek »Darvinizem in krščanstvo«, kjer se anonimni pisatelj bori za sveto vero s hlačami poslanca Grafenauerja; priporočamo klerikom tretjega semestra kot vsakovečerno lektiro.

Najboljša knjiga letošnjega »daru« cerkvene bratovščine svetega Mohorja so slovenske legende, dasi skrbno izbrane. Ko bi le ne bilo tistih neokusnih, vodenih Koželjevih ilustracij. Skoro bi rekli, da bi bilo vsejedno, če bi družba dala »napopati« tiste vitke frajlce iz modežurnalov v svoje knjige. Vzemimo samo na primer Judeža Iskarijota! Na hribečku Golgata kakor kake ajdovske vislice! A Judež gleda brezizrazno na Krista, čisto nič mu ni žal, da ga je izdal. Je bolj podoben Abrahamu, ko hoče Bogu na čast zaklati svojega sina, kakor pa obupanemu Judu. Že lansko leto smo se zgražali nad tistimi angelji v Gregorčičevih poezijah — in v prihodnje nam zopet obetajo podobne umetnine. Pa samo da so angeljci in da imajo svetniki prav veliko gloriole!

Ganglovi »Trije rodovi« pa so nam jasen dokaz, kam zabrede pisatelj, ako piše za denar, posebno za bogati honorar cerkvene bratovščine svetega Mohorja. Govoril sem te dni s kmetom, ki je prečital to knjigo in pozna Gangla kot nedavne naprednega kandidata. Nevoljno se je izrazil: Svobodomišelná kanálja! Ima prav? Človek Ganglovega imena se gre ponižat tako daleč, da napiše proti svojemu boljšemu prepričanju povest kot so »Trije rodovi«. Njegovi ljudje umirajo v povesti kar scelega: zdajle še stoji, pade, in ni ga več! Čudno, da se Gangl ne zmoti in ne da nekaterim kar dvakrat umreti. Najbrž posnema starejšega Dumas-a, ki si je zaradi natančnega pregleda napravil celo vrsto puž z imeni svojih junakov. Kadar je kak junak britko smrt storil, hajd s pužo v koš, da ne bo pomote! Pa to še ni tako hudo, pisatelji imajo različne talente, ampak to nedoslednost! — Prosim vas, duhovnik Egidij, potomec kričnikov, zamore edinole kot duhovnik izbrisati madeže svojih pradedov, ni mogoče drugače! In na veliko etično potvoro nas Gangl pripravlja na štiristo dolgih straneh, s puhlo navlakom brez stila in poezije (njegovo esprit in njegovo življensko filozofijo hvaležno odklanjamo)! I seveda, treba se potruditi za honorar cerkvene bratovščine svetega Mohorja in olajšati našim duhovnikom majavo stališče v ljudstvu, četudi se potem pisatelja tako zaslužno ironizira (Dom in Svet, listnica odbora v koledarju)! A Gangl se jim smeje v pest in bo po učiteljskih skupščinah ponosno dvigal glavo, grmel proti klerikalizmu, citiral Masaryka, skratka boril se bo za svobodo do zadnjega diha — in napisal duhovniški slavospev. Kako odurno je pri nas poglavje o doslednosti!

Take so Mohorjevke letos, take ostanejo poslej. Služijo namenom internacionalnega klerikalizma, ciljem našega političnega krščanskega socializma. Kaj to pomeni, vemo vsi, zatorej proč s cerkveno bratovščino svetega Mohorja!

A. Novačan.

Politična kronika.

SLOVENSKI KLERIKALCI IN ITALJANSKA PRAVNA FAKULTETA.

Včerajšnji dunajski listi poročajo, da je imel »Slovenski klub« v nedeljo sejo, v kateri se je razpravljalo o vprašanju italj. pravne fakultete. Klerikalni poslanci se bojda že pogajajo z vlado, po kakim pogoj bi bilo mogoče popustiti od obstrukcije. Značilno je, da dolže slov klerikalci že posl. Hribarja, da je on s svojim intrinsingentnim stališčem zakrivil obstrukcijo v proračunskem odseku. K tem vestem dostavlja »Slov. Nar.«: »Čuj-

te, čujte, kake čudeže dela dejstvo, da ni dobil sklep kranjskega deželne zboru glede posojila 10 milijonov za »melioracije« najvišje sankcije! Klerikalci so že krotki in se pogajajo!« Po leti so vendar klerikalci vedno trdili, da so oni začeli »resno akcijo« za dosego slovenskega vseučilišča in da jim je Savez južnih Slavena, to se pravi, slovenski naprednjaki, pri tem tako grdo in izdajalsko nasprotovali! Kar smo že naprej trdili in kar se vedno zgodi, se bode zgodilo tudi sedaj: če se dovoli klerikalcem posojilo za kranjsko deželo, da ga tam razdele in napravijo, pa žrtvujejo slovensko pravno fakulteto in vse druge vseučiliške težnje! Kako smešno je sedaj valiti odgovornost na drž. posl. Hribarja in »Savez južnih Slavena«! Saj piše »Slovenec« v svoji včerajšnji številki, da je bil samo »Slovenski klub« vedno v parlamentu resen faktor, Savez pa nikdar! In vočigled krvavi kupčiji, ki se pripravljala na Dunaju — da je nekaj na tem, že kaže vest, da bo sklican proračunski odbor k seji in je upati na gladko rešitev predloge o italj. pravni fakulteti — si upa pisati mariborska »Straža«, da je bojda »splošno ogorčenje« (kje?) proti poslancem v »Savezu južnih Slavena« zaradi intrigiranja proti klerikalcem. Da, da, ogorčenje je med klerikalci, ker slov. naprednjaki ne marajo sklepati z vlado krvavih kupčij! »Slovenec« seveda včeraj piše, da vstrajajo Slovenci pri svojem prejšnjem stališču glede italj. pravne fakultete. Slovenci — da; ali slovensko govoreči klerikalci ne!

ALI JE PORAZ DR. KRAMARA V ZVEZI Z DR. ŠUSTERŠIČEVO POLITIKO?

V včerajšnji »Straži« se trudi nek članek, katerega ne bo iskati daleč od dr. Korošca; dokazati, da s padcem dr. Kramára ne bo nikakor trpel ugled dr. Šusteršiča. (Mimogrede moramo omeniti, da »Straža« in »Slovenec« sedaj na vse kriplje zasmehujeta in devljeta v nič dr. Kramára ad cap-tandam benevolentiam nekaterikov v novem češkem državnozbornem klubu.) Slavi se tam zmoglost in politiko dr. Šusteršiča ravno tako neokusno in pretirano, kakor da bi nikdo na Slovenskem ne zvedel za žalostni filjasko in še bolj žalostno neveljnost dr. Šusteršiča v zasedanju avstrijske delegacije. O »uspehih« klerikalne politike pa imamo vsi lastno sodbo... Z izstopom 4 dalmatinskih pravašev iz »Saveza« (notabene ljudi, ki so bili l. 1907 v Dalmaciji razun ediniga Prodana izvoljeni z glasovi Hrvaške stranke) hoče sedaj »Straža« (kakor tudi »Slovenec«) prikriti dejstvo, da je v »Slovanski jednoti« prenehal enkrat za vselej Šusteršičev komando. Bodimo si odkritosrčni: z ustanovitvijo enotnega močnega češkega kluba je postal upliv istega tako močen, da ne rabi ne »Slovanske jednote«, s katero je itak malodane identičen, še manj pa Jugoslovannov. Padec Kramárev je utemeljen na eni strapi v prevalentni politiki mladočešk. kluba, na drugi v tem, da je Kramár vodil v parlamentu Šusteršičevo politiko a tout prix, obljubujoč vedno padec Bienerthov poraz vlade v parlamentu — a utrjujoč ravno s tem Bienerthovo pozicijo, katero je utrjeval tudi sedanjí kurz zunanje politike. Te politike pa so Čehi do grla siti, zato je padel dr. Kramár, a padel je s svojih višin tudi dr. Šusteršič, to tembolj, ker so se Čehi prepričali, da je dr. Šusteršič svoj upliv pri Bienerthovi vladi izrabljal v korist slovenskih klerikalcev. — Čehom pa ni storil niti najmanjše protiusluge. Zato so že zadnje delegacije pokazale čuden preobrat: Kramár je ostal pri svoji opoziciji, a Šusteršič je že volal pečenko in čutil, da ostale češke stranke niso zadovoljne z dosedanjó taktiko in da ne bodo šle z zahrbtnimi in nepoštenimi slov. klerikalci čez drn in strn — zato je on obstrukcionista in opozicionalec odobril brez vsega zadržka vse, kar je delal Aehrenthal in z njim Bienerth in glasno kričal, naj se izda stotine in stotine milijonov za armado in

Medtem, ko je Pepica poklicala gospode, ki so se vrnili k drevescu, se je sklonila Katinka h gospej Kondelikovi:

»Toda ta župan ni doma napravljen, kaj?«
»Kaj ti ne pride na misel«, je odgovorila gospa, »kdo bi pa to znal! To je izvirno blago.«
»Od krojača?« je vprašala Katinka.
»Ne, narejen, iz trgovine«, je pojasnjevala gospa Kondelikova. »Od Gottwalda.«
»Jej!« se je začudila Katinka. »To je bilo najbrže mastno! Ta ima same kvalitete. Koliko si plačala? Najmanj petnajst — osemnajst...«

In niti dihal ni, da ne bi preslišala odgovora. Morda bi se bila gospa Kondelikova ubranila in ne bi izdala prave cene svojega daru, toda ker je bila tetica Urbanova s svojima številkanama tako globoko pod ceno, je morala povedati. In rekla je kar najbolj tiho:

»Štiriindvajset, Katinka — toda je pravi angleški.«

Sedaj je bila tudi Katinka v svoji radovednosti zadovoljna, toda obenem osupla. Štiriindvajset goldinarjev! Skoro cela nova obleka! Seveda, tetica Urbanova je napravljala svoje župane iz starih in ni se brigala, če je bila zadnja stran iz drugega in sprednja tudi iz drugačnega blaga. Prav ima mojster Kondelik: Beti bo oblačila svojega zeta.

Obe gospe je naglo zmotil radosten krik Katinkin. Oglasilo se je namreč njeno ime. Pepica ji je dala malo škatljico v papirju, in ko je Katinka

malo razpraskala ovitek in prišla do jedra je navdušeno vzkliznila: v škatljici sta se svetila granatna uhana. Letela je z njima v kuhinjo, iztrgala iz ušes stari srebrni leči in si je vtaknila vanje novi lišp. Njeno kuhinjsko, obdrgnjeno zrcalo je imelo komaj zadosti moči, da je to krasoto vpodobilo. Katinka je skakala po eni nogi kakor obsedena. In v Marijaničinem srcu je začel glodati črv zavisti.

Pepica je razdeljevala naprej. Tu je bila krasna doza za smodke za gospoda Kondelika, s srebrnim monogramom, okusna torbica za tetrico Katinko, in sedaj je oprezno odvijala mati Kondelikova neko stvar, na kateri je bilo napisano: Pozor! Steklo! — Glej, prijazen bronast okvir in v njem pod debelim steklom z brušenimi okraji podoba — mladih zakonskih Vejvarovih. Oči gospe Kondelike so se zasolile pri pogledu na to in pritisnila je dvojce vročih poljubov na Pepičino in Vejvarovo ustna.

»Jaz sem pozabila na to, da bi se dala fotografirati, a ona sta se domislila!« je ponavljala že desetič. In ko se je pozornost ostalih obrnila zopet na prihodnji zavitek, je iskreno poljubila tudi mrzlo steklo, pod katerim sta gledala na njo odkritosrčna obraza njenih otrok.

Sedaj je izvlekla Pepica nekaj velikega, kar je bilo dosedaj zakrito s široko mizo, na kateri je stalo drevesce, in utajeno vsem pogledom, ter je podala Vejvari.

»Saperlot, Vejvara, to je nekaj spomenik!« je zaklical oče Kondelik.

Padel je ovitek — in pokazal se je visok, okusno izrezan zajec, krasno in bogato vezen.

»Tri sto vragov!« je zaklical mojster v hlinjeni osuplosti, to je več nego spomenik, to je slavolok!

Vejvara je ogledoval zajca in se je trudil, da bi dal v svoj pogled kar največ začudenja, zakaj slutil je, da je ljubljena Pepica darovateljica tega domačega stroja, katerega še ni videl do sedaj v tej podobi. Pepica pa je gledala, polna pričakovanja Vejvaro, kako bo dar sprejel. Čez nekaj časa je nastala tišina, katero je prvi prerušil mojster Kondelik.

»Spomenik to ni, Vejvara, in slavolok tudi ne, toda monumentalno je. Poglejte, kako se moji predlogi izvršujejo. Jaz sem vam to priporočal za svatbeni dar — takrat sem propadel, toda sedaj ste si ženski spomnil. Na vašem mestu bi nosil od danes naprej samo škornje, da bi se tega do sitega navžil. In ročno delo je tudi tu, Vejvara, in monogram! Poglejte!«

»Ampak, oče«, se je Pepica zardela kakor višnja. »Ne norčuj se!«

»Jaz da se norčujem? Jaz mu zavidam! V dvajsetih letih nisem dobil toliko luksusa, kakor Vejvara danes.«

»Glej, tu je še nekaj zate«, je podala Pepica očetu zavitek, da bi molčal.

»Pokaži!«

(Dálje.)

morarico — četudi pridejo vsi njegovi lačni kmečki in delavski volilci na kant! Istinito, pritrđiti moramo „Straži“, ako slavi Šusteršičevo politiko »virtuozne verziranosti na parlamentarnem parketu« in »velike nadarjenosti za inicijativno politiko«. Kajti vsakemu ni lahko biti obstrukcionista in klečeplazec ob enem; Šusteršič spravi to skupaj z »virtuozno verziranostjo« in »veliko nadarjenostjo« za — brezprimerne politične lumparije. In te so tudi krive, da je ugled Jugoslovancov v parlamentu padel.

DROBNE POLITIČNE NOVICE.

Delovni program državnega zbora. Danes bo najbrže končana draginjska debata. Jutri bo potem prvo čitanje računskega provizorija, katero mtegne trajati do sobote; ko odide provizorij v proračunski odsek, pride v parlamentu na dnevni red reforma poslovnika in bančni statut.

Cesar in češko-nemška pravna pogajanja. Cesar je včeraj v splošni avdijenci sprejel med drugimi tudi člana gosposke zbornice Karla Adameka, ki je ob enem član češkega deželnega zbora. Cesar se je jako priznalno izrazil o stališču, ki ga zavzemajo Čehi pri češko-nemških pravnih pogajanjih ter tudi pohvalil češko časopisje, češ, da se drži popolnoma objektivnosti. Končno je cesar želel, da naj bi imela češko-nemška sprava, kakor hitro mogoče, popoln uspeh.

Poljaki in draginja. Poljski klub je imel včeraj do 10. zvečer trajajočo sejo, v kateri se je po dolgi debati sklenilo, dati posameznim članom kluba danes na prosto voljo, ali glasujejo za predloge draginjskega odseka glede vprašanja draginje mesa, ali proti predlogom. Pričakovati je danes jako interesantna glasovanja v državnem zboru.

Hrvaško-srbska koalicija in idemniteti. Ker poteče dne 30. nov., jutri, idemniteti hrv. dež. proračuna, je pisal ban dr. Tomašič koaliciji, naj bi glasovala na eno- ali dvodnevem ad hoc sklicanem zasedanju hrvaškega sabora za idemniteti. Koalicija bo pa to ponudbo odklonila in na Hrvaškem nastane ex-lex stanje.

Štajerske novice.

Zanimive občinske volitve. Včeraj smo prejeli, žal za list prepozno, sledečo brzojavko iz Slivnice pod Mariborom: Danes so se tu vršile občinske volitve. Slovenci so zmagali v vseh treh razredih. — Živelj narodni Slivničani! O volitvah še priobčimo podrobnosti.

a Iz Trbovelj - Vod. Občinske volitve so pred durmi, vršile se bodo 12., 13. in 14. decembra t. l. Vseh volilcev je nad 1500; sam 3. razred, kjer volijo večinoma delavci, ki plačujejo vsaj nekaj davka, ima 1200 volilcev. Stranke imajo štiri. Trboveljska napredna, socialno-demokratska, nemška in klerikalna. Sklenil se je po prizadevanju vplivnejših mož — sosebo gospoda župana, kompromis, tako, da ne bo nepotrebne razburjenja in sovraštva med strankami, ker je vsaka stranka zastopana. Voliti je treba 30 obč. odbornikov in 15 namestnikov. Med 30 odborniki ima narodno-napredna 15 mož, soc. demokratska 4 može, nemška 8 mož in klerikalna 3 može. Če združimo slov. stranke, imajo Slovenci 22 in Nemci (t. j. industrija) pa 8 odbornikov. Ugodnejšega sporazuma si ne moremo misliti, sosebo ako pomislimo na sedanje razmere in na omahljivost nekaterih volilcev v prvem razredu. Torej na kratko — stranke so se sporazumele na posebnem sestanku in mirna Bosna. Vse je mirno in se drži dogovora, samo klerikalci bi radi svojo besedo snedli. Vedno pisarijo in sitnarijo po časopisih, imajo tajne sestanke, zabavljajo čez našo stranko, čez naše može, katerim niso vredni, da bi jim zavezali jermene pri črevljih. Kaplan Jamšek je na čelu teh kričarjev, paznika Božič in Zupan mu pa sekundirata. To je dobro, da se nobeden vrag ne zmeni za njihovo lajanje, kakor se luna ne zmeni, če laja vanjo kužek. Jamšek bi rad postal, če ne župan, pa vsaj prvi občinski svetovalec, zato ker ni »privandranec« (besede „Straže“) ampak pravi — pristni trbovski knap. Nekaj pa ima prav pri svojem kričanju, namreč, da občina slabo gospodari. To damo gospodu Jamšku — prvemu trbovskemu domačinu — popolnoma prav. Taka občina, ki daje trem kaplanom — vsakemu po 400 K letne nagrade za nič in zopet nič — taka občina pa res ne zna gospodariti in zaslužiti brco, katero ji je dal Jamšek. Ako bo pa novi občinski odbor znal bolje gospodariti in bode prihodnje leto čital kaplanom, ki so vsi kapitalisti, nagrade — naj se pa lepo zahvalijo svojemu tovarišu iz Kranjske na Štajersko »privandranemu« (po Straži) Jamšku. Penkum.

Imenovanja. Za poštne oficijanta na Pragerskem je imenovan Franc Urban. — Za računskega svetnika pri deželnem sodišču v Gradcu je imenovan Matevž Trobec, za višjega računskega svetnika Jožef Repa.

a Iz Žalea. Klub trgovskih sotrudnikov priredi sporazumno s tel. društvom „Sokol“ pod vod. g. Br. Rotterja iz Celja plesne vaje, ki se vrše vsako nedeljo od 6. do 9. ure zvečer v prostorih hotela „Virant“ v Žalcu. Vstop je dovoljen vsakemu proti mali vstopnini. Ker se bo vabila tudi „Češka Beseda“, se vse prijateljice in prijatelji plesa vljudno vabi.

Zlati zsalužni križec s krono je dobila blagajničarka društva katoliških gospa v Mariboru, Ivana Scherbaum.

Prestavljen je iz Št. Jurja ob J. ž. kaplan Fr. Žgank v Šmartin pri Velenju. Sračno pot!

Iz Ptuj. (Neverjetno!) V „Straži“ čitamo, da se bo vršil v nedeljo dne 4. dec. v dvorani ptujsk. »Narodnega doma« nekak zadružni shod, na katerem bo predaval »nadrevizor« Pušenjak — gotovo več politike ko zadružništva. Gotovo ne bo manjkalo hujskanja proti ptujski »Posojilnici« in reklame za klerikalno posojilnico v Ptuj. In tak shod se — pripusti v »Narodnem domu«! Kulantnost, da, kjer je na mestu; ali proti Pušenjaku in klerikalnemu »zadružništvu« gotovo ne!

G. župnik Pečnik zopet popravlja. Z ozirom na notico »Klerikalci v boju proti našemu časopisju zopet osramočeni«, nam je poslal znani župnik Pečnik ta le popravek: 1. Ni res, da bi bil jaz urednik »Narodnega Lista« po dr. Benkoviču tožil, ker mi je neki dopisnik »Narodnega Lista« očital, da pišem članke s »peklenščekovo hudobnostjo«, da so se v moji postelji zgodili smrtni grehi in da se bo spoh začel kidati smrad iz obliža župnika Pečnika; res pa je, da sem tožil po dr. Benkoviču urednika gospoda Spindlerja pri c. kr. okrajnem sodišču v Celju zaradi malomarnosti, ko se je zagovarjal, da dotičnega dopisa ni pred tiskom čital. 2. Ni res, da bi bil dr. Benkovič pri razpravi pred okr. sodnijo v Celju moral v imenu župnika Pečnika tudi večji del te tožbe sramotno umakniti in sicer glede očitavanja peklenščekove hudobnosti in grehov v župnikovi postelji; res pa je, da je tožnik celo tožbo častno vzdržal. 3. Ni res, da bi bil jaz le en košček obtožbe trdovratno vzdržal; res pa je, da sem vzdržal celo obtožbo. Z odličnim spoštovanjem Franc Pečnik, župnik. — Cel popravek je le cepljenje besedi. Kakor znamo, se bo imel župnik Pečnik zagovarjati zaradi dopisov v »Slov. Gospod.« pred mariborsko poroto. Takrat se bomo z njim dalje pomenili.

Štajerski deželni šolski svet je imenoval učiteljskega kandidata M. Majcena učiteljskim suplantom na ljudski šoli na Hajdinu.

Od pošte. Poštno ravnateljstvo je imenovalo aspiranta Franca Urbana poštним oficijantom na Pragerskem. Poštni oficijantini Tereziji Kermek je podeljeno mesto poštne ekspedijentinje pri pošti v Grosssödingu.

Osrednja razstava izdelkov rokodelskih učencev, ki stoji pod protektoratom deželnega glavarja grofa Attemsa, se je otvorila včeraj popoldan v Gradcu.

Nemška nenasitnost. Občinski svet v Kindbergu je sklenil peticijo za povišanje nižje realke v Brucku v višjo. Nemci pač nimajo nikoli dovolj. Slovenci nimamo nobene realke in gimnazije, a Nemci hočejo že v vsaki vasi celo srednjo šolo.

Druge slov. dežele.

Monsignore Weiss ni zaprt, kakor kažejo poizvedbe pri pristojnem sodišču. Zamenjalo se je torej nedolžnega komedijanta iz gorske vasi Zederhaus z zločincem. Upravičeno je vprašanje, ali bi oblasti kazale tudi tako malo vnetosti, če bi se šlo za »nežeganega« goljufa. Brez sledu gotovo ni mogel zginiti. — Dne 29. t. m. pridejo pred okrajnim sodiščem v Beljaku na javno dražbo tri realitete iz konkurzne mase Pavla A. Kayserja v vrednosti 110.000 kron.

Uradnik državne železnice ranil Slovence. »Edinost« poroča iz Trsta, da je v nedeljo neka slovenska družba, ki se je vračala iz Boršta v Trst in pela slovenske pesmi, bila z besedami in končno dejansko napadena od neke laške družbe. Glavnega napadalca so zaprli, in izkazalo se je, da je bil asistent drž. železnice v Trstu Pompeo Garbari.

v V Šklednju pri Trstu je sklenila Ciril-Metodova družba ustanoviti slovenski otroški vrtec.

v Iz dežele neverjetnosti. Iz Koroškega se poroča sledeči za tamošnje razmere značilni slučaj: »Dne 30. junija t. l. se je peljal gospod župnik Gabron iz Bač v Beljak. V Bačah je zahteval vozni list kakor vedno slovensko in kakor to delajo tudi drugi domačini. V prejšnjih časih se je vozni list tudi na slovensko zahtevo vedno dobil. Pri tej priliki pa je rekel uradnik Herzog v ošabnem tonu: »Verlangen und sprechen Sie deutsch oder steigen Sie ohne Karte ein«. Gospod župnik je ponovil še enkrat svojo zahtevo, ponudil še enkrat denar, in ker ni dobil voznega lista, je odšel v vlak. Potem je sprevodniku takoj povedal, da nima lista, ponudil zopet denar, toda sprevodnik mu je diktiral takoj kazen šest kron. Gospod župnik se je potem v Beljaku pritožil in ni dobil do sedaj na to pritožbo odgovora, pač pa je dobil

od finančne prokurature tožbo radi šestih kron. Ker je stvar bagatelna bi seveda pred nemškim sodnikom ničesar ne opravil in plačal finančni prokuraturi le še več stroškov. To so razmere, ki so mogoče samo v »kulturni« Avstriji.

v Iz obrambnega društva „Branibor“. V nedeljo popoldne se je vršila seja narodno-obrambnega društva „Branibor“, ki sta se je poleg ljubljanskih odbornikov udeležila tudi zunanja odbornika dr. Koderman iz Štajerskega in Matija Prosekar s Koroškega. Predsednik notar Hudovernik je poročal, da se je ustanovila v Ljubljani prva društvena podružnica, ki jo je ustanovil član nadzorstva Fr. Podkrajšek, za kar se mu izreka iskrena zahvala. Snujejo se še nove podružnice v Ljubljani, Trstu, Mariboru in Celju. Ustanovnino po 400 K so plačali gg.: dr. Fr. Rosina, dr. Milan Gorišek, dr. Juro Hrašovec, Neimenovanec s Štajerskega in I. Urbančič, obljubili pa so jo plačati še dr. Tavčar, dr. Triller, prof. Pleteršnik, gospa Hudovernikova in Iv. Mejač. O snovanju podružnic se je razpletla daljša debata. Končno se je sklenilo, da se naj društvo obrne na razna politična društva in posameznike s prošnjo, naj v svojih okrajih, oziroma v svojem krogu snujejo marljivo društvene podružnice. Glede naznanila odbornika dež. poslanca Cirila Pirca, da odлага svoje odborniško mesto, je odbor soglasno sklenil, da se njegov odstop ne vzame na znanje. Odbor je proglasil za svoje glasilo list „Slovenski Branik“ ter sklenil, da k društvenim sejam vsikdar vabi tudi urednika tega lista.

v Volkovi v Kočevju. V Novih Lazih so volkovi napadli psa nekega voznika, in sicer prav pred hlevom. Voznik jih je iznenadil ravno pri delu, ko je šel na vse zgodaj krmiti konje. Poskušal jih je s kolom pregnati. Sicer so zbežali, toda kmalu so se vrnili ter vzeli psa s seboj. Ko je šel kmet ves ustrašen po puško, so volkovi zbežali. Zasedovanje je bilo brezuspešno.

v Red „Pro ecclesia et pontifice“ je dovolil cesar nositi kranjskemu klerikalnemu dež. poslancu Antonu Kobiju.

v Klerikalci in nemški nacionalci v Ljubljani. Ljubljanski klerikalci so izročili pleskarska dela v „Ljudskem domu“ na starem strelišču zagrizenemu nemškemu nacionalcu Pirkerju. Heil kompromis za bodoče občinske volitve!

v Nova veleizdajniška afeta v Ljubljani. Okr. drž. pravdnštvo vlaga pri okr. dež. sodišču v Ljubljani proti Slavoju Škerlju, cenilcu v mestni zastavljalnici, ter Ig. Siardu, knjigovezu, oba v Ljubljani, sledečo obtožbo: I. Slavoj Škerlj je s tem 1. da je pri splošnem zboru vajsenske skupine društva „Narodna delavska organizacija“ v Ljubljani dne 31. jul. 1910 predlagal resolucijo, v kateri se pozdravljajo kot mučeniki svojega prepričanja člani narodno-socialne stranke, ki so bili v Pragi obsojeni radi hudodelstva po §§ 9 in 222 k. z., skušal opravičevati po zakonih prepovedana dejanja; 2. opustil kot član društvenega predstojništva NDO in kot načelnik vajsenske skupine omenjeni splošni zbor naznaniti oblastim. II. Ig. Siard pa je s tem, da je pod I. 1. omenjeno resolucijo prebravši jo dal na glasovanje, pripomogel k izvršitvi hudobnega čina. Zakrivila sta s tem: ad I. 1. in II. Slavoj Škerlj in Ig. Siard pregrešek zoper javni red in mir po § 306 k. z., Ignacij Siard tudi §§ 5. 239. k. z. ad 2. Škerlj prestopok po §§ 15. in 36. zak. z dne 15. nov. 1867 št. 134 drž. zak. ter naj se kaznujeta oba po § 305 k. z. (zapor 1—6 mesecev), Škerlj tudi po § 267 k. z. (do enega leta). To je torej naš slovenski „veleizdajniški“ proces! Reči moramo, da so se pred nekaj mesci tresle gore, in rodila se je pohlevna miška. Grof Aehrenthal ne bo z vami zadovoljen, g. Trenz!

Dopisi.

Slovenjebistriška politika in c. kr. državno pravdnštvo. Slovenska Bistrica se probuja in bo v kratkem času res slovenska. Pri zadnjih občinskih volitvah so res zmagali Nemci z enim glasom večine, ker se je domača duhovščina skrla — med tem, ko je prišel drugi duhovnik iz daljne Savinske doline k volitvi. Eden najboljših bojnikov za slovensko stvar je g. Henrik Gril. Stiger, Wiesthaler in njih vredni drugi, so torej povabili dr. Mravičga iz Maribora; v pisarni okrajnega zastopa so imeli z nekim slaboumnim Jagrom in Jagodičem sejo in so sklenili, da ugonobijo Grila gmotno in društveno. Ovadili so g. Grila zaradi goljufije v 11 slučajih. »Mariboržanka« je spustila hujskajoč člančič in to je bilo c. kr. državnemu pravdnštvu dovolj, da je obtožilo Grila zaradi vseh 11 slučajev. Zastopal je javno obtožbo sam

nadpravnik Verderber, Grila pa dr. Rosina, odvetnik v Mariboru. Pri glavni razpravi je obsodil posebno izbrani senat, v katerem so se nahajali gg. Oswatitsch, Fraidl in Morocutti v treh slučajih gosp. Grila na dva meseca poostrene ječe, ker je baje pri kvartanju goljufal. Te obsodbe pa slavni tribunal ni mogel utemeljiti. Kasacijski dvor je na ničnostno pritožbo zagovornika to obsodbo »brez razprave« kasiral in to zaradi tega, ker: »če se koga obtoži in obsodi zaradi hudodelstva po paragrafu 201. kaz. zak. (goljufija pri kvartanju) — se mora trditi in dokazati, da je obdolženec igral z zaznamovanimi kvartami, ali je pa rabil kako drugo zvijačo.« Vkljub temu poduku Verderber in Wiesthaler nista odnehala. Državni pravdnik obtožbe ni mogel stvarno utemeljiti, kvasil je zato o morali in hotel s praznimi frazami in konečno s poudarjanjem, da je to politična pravda, gre se za obstoj nemštva v Slov. Blstici(!), sodnike omehčati. — Tukaj pa je slabo naletel. Zagovornik dr. Rosina ga je podučil, da državni pravdnik ne sme biti zastopnik kake politične struje in da če že je, ne sme biti tako nepreviden, da to javno prizna v sodni dvorani. Nadalje ga je podučil, da se v takih političnih pravih ne sme ozirati obtožba na dokazano neresnične trditve Jagrov, dr. Liaunigov in Jagoditschev, kojih preteklost je umazana. Izjava: priča Jager je 27krat predkaznovan, med tem z 12 meseci težke ječe, zaradi obrekovanja in nešteto krat zaradi goljufije in častikraje; dr. Liaunig je popolnoma degeneriran človek, ki je zaradi hudodelstva ponarejenja izgubil svojo advokaturo; Jagoditscha sodnija niti ni k prisegi dopustila. Pripomnil je, da javni obtožitelj s svojimi — zaznamovanimi — pričami sploh ničesar ni dokazal — pač pa je Gril dokazal po pričah najčistejšega značaja in preteklosti (g. pl. Frauensdorf) svojo popolno nedolžnost in opozoril g. drž. pravdnika, da mora sedaj Stigerja in njegove druge Jagoditsche, Jagre in dr. Liaunige zasledovati. Po kratkem posvetovanju je sodni dvor g. Grila oprostil. Državno pravdnništvo in preiskovalnega sodnika g. Matiaschitscha pa bo eksclenca g. juridični minister najbrž pohvalil. Dobro bi bilo za to poskrbeti.

Dnevna kronika.

v Japan in izlam. Za časa rusko japonske vojske se je pokazalo, da obstoji med Turki in Japonci močna »afiniteta«. Turška narodova masa je očitno simpatizirala z Japonci, a pozvani krogi bolj tajno. No zadnji čas so te »narodne simpatije« dobile bolj reliefno obliko: med pozvanimi zastopniki Japonske in Turčije se je vršil poskus tesnejšega zblizanja. O tem se je pisalo v listih, a prišlo je tudi do visokih obiskov v Carigradu. Pozneje se ni več mnogo o tem govorilo. Ali sedaj donša »Oesterreichische Rundschau« zelo karakteristično dopolnilo k tej stvari. Pred kratkim časom je bilo na Japonskem posvetovanje prvih državnikov. Pri tem se je vzel v pretres originalen predlog: ali bi ne bilo za Japonsko bolj prohibitno, da bi vzela kako drugo za državno religijo in da ostavi svoj »šinto«. In takoj so se začeli nekateri svetovalci baviti s preiskavanjem dobrih strani izlama. Vse to izgleda malo čudno, ali to ni prvi tak poskus; bilo je v preteklosti analognih slučajev. Tako so predlagali pred nekimi 20 leti mikadovi svetovalci, da se sprejme istočno pravoslavna vera, da se na ta način Japonci v vsem izjednačijo z zahodnimi narodi. — No takrat so bili drugi časi; tedaj je Japonska težila po evropskih simpatijah. Sedaj se je vse izpremenilo v toliki meri, da je Japonska postala agresivna in je navrgla svojo državno religijo »širiti« siroti Koreji. A ker so tudi naši japonski državniki, da bi bilo »prohibitno« izmenjati državno religijo — kakor se izmenjajo doslužene rokavice z novimi in boljšimi — torej so gotovo ti brihtni ljudje napravili nekak politični »proračun« velikega stila, ker se njihove mreže raztezajo celo do Balkana.

a Hrvatski jezik v ogrskem parlamentu. Med madžarskimi poslanci se je začela živahna agitacija zato, da bi se hrvaškimi delegatom v ogrskem parlamentu prepovedalo hrvaški govoriti.

a Pacifikacija Albanije. Iz Soluna poročajo: Vojaško poveljništvo vilajeta Kosovo je pri vladi v Carigradu interveniralo, da naj ostanejo vojaška sodišča in komisije za zasledovanje čet v vilajetu Kosovo v veljavi, ker bi sicer bila pacifikacija Albanije v nevarnosti.

a Portugalski jezuiti. Provincijal izgnanih portugalskih jezuitov v Rimu je včeraj izročil papežu spomenico, v kateri protestira proti izgnanju jezuitov iz Portugalske. V spomenici se povdarja, da portugalski jezuiti nikdar niso bili sovražni republiki.

a Bolezen grofice Tolste. Zdravstveno stanje profice Tolste se je poslabšalo. Temperatura znaša 40° C. Bati se je, da nastopi vnetje pljuč.

a Državni železniški svet je sklican za 8. decembra k jesenski seji. Pečal pa se ne bo — kakor se je prej zatrjevalo — z reorganizacijo državnih železnic, ker tozadevni reformni predlogi še niso izdelani.

a Stavka železničarjev na Portugalskem se vedno bolj razširja. V soboto so začeli stavkati železničarji največje portugalske železnice Minco-Duro. Skoraj noben vlak ne more voziti.

a Deseti kongres zijonistov se bo vršil, kakor je sklenil veliki akcijski komite, sredi avgusta 1911 v Baselu.

a Dvojno narodno slavlje v Zagrebu. Minolo nedeljo sta se vršili v hrvaški metropoli dve značilni narodni slavnosti: petdesetletnica, odkar je zagrebško gledališče hrvaško-narodno, in stoletnica rojstva velikega Ilira Stanka Vraza. Slednjo slovesnost je priredilo društvo »Bratje od hrvatskog zmaja«, ki je vzdalo v hišo, kjer je Vraz umrl, spominsko ploščo. Navzoči so bili pri obeh slavnostih zastopniki Slovencev, med njimi predsednik »Matice Slovenske« dr. Fr. Ilešič. V nedeljo ob 10. uri dopoldne se je vršila slavnostna akademija, pri kateri sta kot govornika opisala pomen Stanka Vraza prof. dr. Gjuro Šurmin in dr. Fr. Ilešič. Nato je šel slavnostni spreved pred hišo Vrazove smrti, kjer se je odkrila spominska plošča. Zvečer se je slavila v gledališču petdesetletnica hrvaškega narodnega gledališča. Predstavljala se je dramatična ilustracijska slika: »Slava njima! Slava Vrazu!«, dalje Ogrizovičev dramalet »24. novembra 1860« (ki ga je vlada prvotno prepovedala), ki je vzbudil velikansko navdušenje, in h koncu ouvertura in drugo dejanje iz opere »Porin«.

a Oporoka Tolstega. Tolstoj je čez svoja dela testamentarično razpolagal. Vsa novejša njegova dela pripadajo njegovi rodbini. Hčerko Aleksandro je poveril, da izda njegova dela, zahteva pa od nje, da cel izkupiček prve izdaje daruje kmetom, katerim je Tolstoj testamentarično zapustil tudi grad Jasno Poljano in 500 desjatin polja okrog gradu. Vse manuskripte najnovejših del Tolstega ima njegov prijatelj Čertkov. Istotako ima Čertkov vse manuskripte za dnevnik Tolstega, katerega je do pred smrtjo Tolstoj izdajal. Prepisi teh manuskriptov pa se nahajajo tudi v neki banki v Tuli.

a Papež v boju proti modernizmu. V cerkvenih krogih se zatrjuje, da papež v bližnji bodočnosti skliče važen konzistorij, v katerem hoče govoriti proti modernizmu ter proti napadom, ki so se vršili nanj ob priliki proslave 40. letnice osvoboditve Italije.

Najnovejša brzjavna in telefonična poročila.

GROFICA TOLSTA — UMIRA.

Varšava, 29. nov. Po zadnjih poročilih iz Jasnaje Poljane grofica Tolsta že umira. Ima hudo pljučno vnetje. Ker srce bije vedno slabše, je pričakovati vsako uro smrti. Ko je zvedela hčerka Aleksandra o boleznih svoje matere, je prihitela v Jasnajo Poljano in o tem omedlela, ko jo je zagledala umirajočo.

Moskva, 29. nov. Ko je bila grofica Tolsta še pri zavesti, je izrazila napram zdravniku dr. Makoveckemu željo, naj se jo pokoplje brez vsega pompa na strani njenega soproga. Obenem je povedala, da hrani v svoji omari za perilo zaprt kuvert, v katerem je pesem, ki jo je napisal njen mož njej v čast na poročni dan. Kuvert bi se naj odprl po grofici želji še le po njeni smrti.

DANSKI KRALJ NA DUNAJU.

Dunaj, 29. nov. Danes je dospel semkaj inkognito danski kralj.

NEMIRI V MEHIKI.

Mehiko, 29. nov. Nemiri v deželi so sedaj po polnoma potlačeni. Kongres je izrekel predsedniku Porfiriju Diazu svoje zaupanje.

NAPETOST MED TURČIJO IN PERZIJO.

Berlin, 29. nov. »Berl. Tageb.« poroča iz Petrograda: Po poročilih iz Teherana je napetost med Turčijo in Perzijo tolika, da je pričakovati resnih dogodkov. V Teheranu se govori, da bodo diplomatske vezi prekinjene. Ker utegne priti do vojne, se je podal šef ruskega generalnega štaba v Kars, da uredi vse potrebno.

Volilno gibanje na Angleškem.

a London, 29. nov. Pristaši irskega vodja O'Briena so postavili 25 kandidatov proti Redmondovi stranki. Prihodnjo soboto se že vrše volitve v 10 londonskih in provincijalnih okrajih. Unijonisti nimajo tuintam v provinci niti protikandidatov.

Nesreča v rudniku.

a Oklahoma, 29. nov. Vsled eksplozije jamskih plinov v nekem rudniku Asphalte-Company v Antlersu je prišlo ob življenje 14 oseb.

Stavka železničarjev na Španskem.

a Madrid, 29. nov. Brzjavka železničarskega ravnateljstva za železnico Medina-Samorra in Orense-Vigo pravi, da se je moral zaradi stavke železničnih delavcev in uslužbencev vseh kategorij vstaviti ves promet. Tudi železnice, ki vežejo Španijo s Portugalskim, ne funkcionirajo zaradi stavke.

Opozarjamo

na novo vrsto valjanih »Pekatel« enako doma delanim za juho in prikuho. Vdobivajo se le v rumenih ovojih po 1/2 kg v najfinejših kakovostih z napisom in sliko:

»Štiri rumenjaki«

»Osem rumenjakov«.

Po svetu.

a Brezžično brzjavljanje na avstrijskih trgovinskih ladjah. Avstrijski trgovinski minister Weisskirchner je izdal odredbo, vsled katere imajo biti trgovinske ladje, ki vzdržujejo pasažirsko službo v takozvani daljni vožnji, t. j. izven Gibraltarja in Adena, preskrbljene s pripravami za zvezo z brezžičnimi brzjavnimi postajami. Te postaje morajo jamčiti za izmenjavo brzjav v daljavi najmanj 100 morskih milj in biti tako urejene, da lahko stopijo v zvezo z brezžičnimi in drugimi krovnimi postajami brez razlike sistema. Avstrija je prva med evropskimi državami, ki je uvedla te za varnost pomorskega prometa prepotrebne naprave.

a Častno darilo sestri Bedřicha Smetane. Praški mestni svet je v svoji seji 11. novembra sklenil, 90 letni na Dunaju živeči sestri komponista Bedřicha Smetane, Ljudmili Smetana k njenemu 90 letnemu rojstnemu dnevu pokloniti častno darilo. To misijo so poverili poslanca Neumannu, ki je 23. t. m. izročil 90 letni dami darilo. Stara dama živi v skromnih razmerah na Dunaju. Podpisala je pogodbo, ne da bi se poslužila ocnikov.

a Preganjanje Slovakov. Znani škof Párvy je prestavil kaplana v Nemešovu. Slovaka Viktorja Blahoneka v malo vas Sv. Elizabeto z 10 prebivalci. Ta korak je utemeljil s Blahonekovim »pau-slavizmom«.

Tržne cene.

Dunaj, 28. nov. Borza za kmetijske pridelke. Z ozirom na milejše vreme in na poročila iz merodajnih trgov je bila tendenca danes precej medla. Pšenica je bila za 10, rž za 5 v cenejša. Ječmen se je držal, oves in kuruza le slabo. Promet je bil majhen.

Budimpešta, 28. nov. Mast. Svinjska mast 165, namizna slanina 141.

Praga, 28. nov. Sladkor. Surovi sladkor K 20'85, nova kampanja K 21'80. Tendence: mirna, vreme mrzlo.

Budimpešta, 28. nov. Žitna borza. Pšenica za april K 11'01, rž za april K 7'88, oves za april K 8'38, kuruza za maj K 5'61. Pšenice se zmerno ponuja in malo kupuje, tendenca medla, promet 15 tisoč m. stot., pšenica v efektivu za 10 do 20 v cenejša, ostale nespremenjene, termini medli. Vreme oblačno.

Trst, 28. nov. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 27 1/2 do K 29 — za dobavo K 27 3/4, do K 29. Tendence stalna.

Budimpešta, 28. nov. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 142—146, mlade težke 150—152, mlade srednje —, mlade lahke 154—163 v kg. Zaloga 20.116 komadov.

Sukna

in modno blago za obleke
priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno, Humpolec, Češko. Vzorci franko.

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega papirja, pisalnih potrebščin, trgovskih knjig, na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek v Celju
Graška cesta št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Tiskovine za vse urade.

177 88-78